

29. Mutalib, A., Keirs, R., & Austin, F. (1995). Erysipelas in Quail and Suspected Erysipeloid in Processing Plant Employees. *Avian Diseases*, 39, 191-193.
30. Fabian, L., Kemenes, F., Kucsera, J., & Vetesi, F. (1973). Occurrence of Erysipelothrix rhusiopathiae among Agapomis parrots. *Magyar Allatorvosok Lapja*, 515-517.
31. Alsufey, N.H., & Tsvetkov, E.M. (1950). О некоторых свойствах штаммов возбудителя розистой инфекции, выделенных от грызунов, насекомых и членистоногих клещей [About some properties of the strains of the causative agent of erysipelas infection, isolated from rodents, insects and ticks]. *ZhMEY – JMEI*, 1, 22 [in Russian].
32. Образей, А.Ф., & Тарасов, О.А. (2010). Анализ препаратов для иммунопрофилактики бешкетной свиней [Analysis of drugs for immune prophylaxis of whitish pigs]. *Veterynarna medytsyna Ukrainy – Veterinary Medicine of Ukraine*, 10, 44-46 [in Ukrainian].
33. Павлов, Ф.П. (2000). Виробничі випробування вакцин проти бешкетной свиней з живої та сухої на реактогенність, шкідливість та імуногенність [Production testing of live and dry vaccines against swine erysipelas for reactogenicity, safety and immunogenicity]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho ahrarnoho universytetu – Scientific herald of the National Agrarian University*, 28, 222-225.

УДК 636.7/9.09:616.993.161.21

DOI: 10.31073/vet_biotech34-14

ПРИХОДЬКО Ю.О., д-р вет. наук, проф., член-кор. НААН, email: parasitdad@gmail.com,

ЛЮЛІН П.В., канд. вет. наук, доц., email: liulinpetr@gmail.com,

БУЛАВІНА В.С., канд. вет. наук, email: viktoriyabulavina84@gmail.com,

РУДЕНКО І.О.*, email: rio89kh@gmail.com

Харківська державна зооветеринарна академія

ТРИХОМОНОЗ ДОМАШНІХ СОБАК І КОТІВ

Досліджено епізоотичну ситуацію серед собак та котів в зоні обслуговування Харківського ветеринарного шпиталю.

Клінічними та копроскопічними методами обстежено 183 тварини: 122 собаки та 61 кіт з симптомами порушення роботи шлунково-кишкового тракту.

У тварин виявлені та ідентифіковані збудники трихомонозу: у собак – Pentatrichomonas hominis, у котів – Trichomonas blagburni. Всього обстежений 61 кіт восьми порід (26 тварин) та 35 безпородних. Визначена екстенсивність у породистих котів: канадський сфінкс – EI – 100 %, екзотична короткошерста – EI – 80 %, шотландська висловуха – EI – 25 %, девон-рекс – EI – 100 %. Середня EI серед котів становила 19,6 %. Інвазованість трихомонозом собак EI – 1,63 % ураженими виявились безпородні собаки.

Ключові слова: трихомоноз, собаки, коту, Pentatrichomonas hominis, Trichomonas blagburni.

Вступ. Лікарі ветеринарної медицини доволі часто стикаються з проблемою визначення етіологічних факторів, пов'язаних з симптомами порушення діяльності шлунково-кишкового тракту у домашніх м'ясоїдних (собак та котів). Однією з причин порушення діяльності шлунково-кишкового тракту є протозойні хвороби, серед яких особливе місце займає трихомоноз

* Аспірант

шлунково-кишкового тракту домашніх м'ясоїдних (собак та котів), що на сьогодні є досить актуальним і недостатньо дослідженим, напевно, з причини недосконалої діагностики, короткотривалого часу перебування збудників трихомонозу в об'єктах довкілля [4, 10–12, 14–17].

Незважаючи на те, що збудники трихомонозу котів – *Trichomonas blagburni* і собак – *Pentatrichomonas hominis* роду *Trichomonas*, родини *Trichomonadidae* виявлено ще в 1928 році, увагу цьому захворюванню стали приділяти лише нещодавно [1, 2, 5, 12, 13, 17, 18]. У зарубіжній літературі зросла кількість повідомлень щодо захворюваності на трихомоноз домашніх м'ясоїдних на території Північної Америки, Європи, Австралії, Ірану, Південної Кореї, Нової Зеландії, проте Україна досі не нанесена на світову карту поширення трихомонозу [3, 6–9, 15, 17, 18].

Збудник трихомонозу *Pentatrichomonas hominis* є джгутиковим найпростішим, який може мешкати у кишечнику людини як умовно-патогенний, а у разі ослаблення імунітету активно розмножується і викликає характерні симптоми (пронеси та ін.) порушення роботи шлунково-кишкового тракту. У зв'язку з цим дослідження щодо поширення трихомонозної інвазії шлунково-кишкового тракту серед домашніх м'ясоїдних, методів відбору проб та діагностики є важливими і потребують розробки.

Мета роботи. Встановити поширення трихомонозу серед популяції домашніх собак та котів м. Харків, в зоні обслуговування Харківського ветеринарного шпиталю. Визначити видовий склад збудників трихомонозу шлунково-кишкового тракту у домашніх м'ясоїдних (собак та котів). Удосконалити методи діагностики.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводились на базі Харківського ветеринарного шпиталю та на кафедрі паразитології ХДЗВА упродовж 2016–2018 рр. Об'єктом дослідження були 122 собаки та 61 кіт з симптомами порушення роботи шлунково-кишкового тракту (пронеси, запори), від яких індивідуально відбирали патологічний матеріал – свіжі фекалії, які досліджували експрес методами: нативного мазка та методом розчавленої краплі. Видову належність збудників трихомонозу визначали за їх морфологією.

Результати досліджень та їх обговорення. Протягом 2016–2018 рр. клініко-паразитологічними методами нами було обстежено 183 тварини в т.ч. собак – 122, котів – 61 з симптомами порушення роботи шлунково-кишкового тракту (проносами, запорами та ін.).

Із 122 обстежених собак, безпородні склали – 23. Склад породних тварин (99 голів) був наступним: йоркширський тер'єр (20 гол.), німецька вівчарка (10 гол.), лабрадор (7 гол.), аляскінський маламут (1 гол.), чіхуахуа (8 гол.), померанський шпіц (2 гол.), джек-рассел-тер'єр (4 гол.), той-тер'єр (3 гол.), сибірський хаскі (8 гол.), китайський чубатий собака (2 гол.), дого-аргентино (1 гол.), німецький боксер (1 гол.), бішон фрізе (1 гол.), мальтез (4 гол.), малінуа (1 гол.), цвергшнауцер (1 гол.), бігль (1 гол.), мопс (1 гол.), такса (6 гол.), доберман (3 гол.), віппет (1 гол.), салюкі (1 гол.), акіта (3 гол.), бесенджі

(1 гол.), французький бульдог (1 гол.), самоїд (1 гол.), курцхар (1 гол.), італійський хорт (левретка) (1 гол.), японський хін (1 гол.), пудель (1 гол.), американський стафордширський тер'єр (2 гол.).

Клініко-паразитологічними дослідженнями обстежено 61 kota з яких: безпородних (35 гол.), породних: шотландська висловуха (8 гол.), британська короткошерсна (4 гол.), сибірська кішка (1 гол.), бурманська кішка (1 гол.), екзотична короткошерсна (5 гол.), персидська (1 гол.), канадський сфінкс (3 гол.), девон-рекс (3 гол.).

Як показали дослідження, розлади шлунково-кишкового тракту у собак та котів були різної етіології: незаразні (61 гол.) – 50 %, інфекційні (16 гол.) – 13,12 % та інвазійні хвороби (45 гол.) – 36,88 % від загального числа обстежених тварин. Копроскопічним дослідженням свіжих фекалій від собак та котів, було виявлено та ідентифіковано збудники трихомонозу: *Trichomonas blagburni* у котів та *Pentatrichomonas hominis* у собак. Результати копроскопічних досліджень представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Зараженість собак та котів на трихомоноз в зоні обслуговування Харківського ветеринарного шпиталю

Вид, порода тварин	Кількість досліджуваних проб (голів)	Виявлено позитивних проб	ЕІ, %
Безпородні собаки	23	2	8,69
Породисті собаки	99	-	-
Всього собак	122	2	1,63
Безпородні коти	35	-	-
Шотландська висловуха	8	2	25
Британська короткошерсна	4	-	-
Сибірська кішка	1	-	-
Бурманська кішка	1	-	-
Екзотична короткошерсна	5	4	80
Персидська	1	-	-
Канадський сфінкс	3	3	100
Девон-рекс	3	3	100
Всього котів	61	12	19,6

Аналізуючи дані наведені у таблиці 1 слід зазначити, що трихомоноз котів було виявлено у 19,6 % (ЕІ), а серед обстежених собак – у 1,63 %. При цьому серед безпородних собак м. Харків трихомоноз реєстрували у – 8,69 %. Інвазованість котів трихомонадами у аспекті породної належності була різною – найвища ЕІ – 100 % спостерігалась у котів порід канадський сфінкс та девон-рекс, дещо нижчою інвазованість була зареєстрована у котів породи екзотична короткошерсна – ЕІ – 80 % та шотландська висловуха – ЕІ – 25 %.

Отримані дані узгоджуються з даними зарубіжних авторів [1, 5, 12, 13, 17], але відрізняються від світової статистики, згідно якої найбільш схильними до зараження *Trichomonas blagburni* є наступні породи котів:

бенгальська, сіамська, абісинська та норвежська лісова [2, 3, 7, 9, 15]. Із числа досліджених собак трихомоноз було виявлено серед безпородних тварин з ЕІ – 8,69 %, тоді як собаки різних порід були вільні від інвазії.

Висновки та перспективи подальших досліджень:

1. Трихомоноз шлунково-кишкового тракту дрібних домашніх тварин (собак, котів) реєструється у м. Харків і є досить поширеною інвазією у собак ЕІ – 1,63–8,69 % і котів ЕІ – 19,6–100 %.

2. Видовий склад збудників трихомонозу у котів представлений видом *Trichomonas blagburni*, у собак – *Pentatrichomonas hominis*.

Дослідження щодо поширення трихомонозу серед собак і котів, визначення видового складу збудників є надзвичайно важливим, тому як має зоонозний характер.

Робота з вивчення трихомонозу шлунково-кишкового тракту собак та котів має перспективні напрямки і потребує більш детальних досліджень щодо поширення хвороби і, особливо, розробки методів сучасної діагностики, спрямованої на виявлення збудника, способів виділення та культивування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Diarrhea associated with trichomonosis in cats / J.L. Gookin, E.B. Breitschwerdt, M.G. Levy et al. // J Am Vet Med Assoc. – 1999. – Vol. 215. – P. 1450–1454.
2. Tritrichomonas foetus and not Pentatrichomonas hominis is the etiologic agent of feline trichomonal diarrhea / M.G. Levy, J.L. Gookin, M. Poore et al. // J Parasitol. – 2003. – Vol. 89. – P. 99–104.
3. A new species of Tritrichomonas (Sarcomastigophora: Trichomonida) from the domestic cat (Felis catus) / H.S. Walden, C. Dykstra, A. Dillon et al. // Parasitol Res. – 2013. – Vol.112. – P. 2227–2235.
4. Comparative transcriptomics reveals striking similarities between the bovine and feline isolates of Tritrichomonas foetus: consequences for in silico drug-target identification / V. Morin-Adeline, R. Lomas, D. O'Meally et al. // Genome. – 2014. – Vol. 15. – P. 955.
5. Yao C. Tritrichomonas foetus infection, a cause of chronic diarrhea in the domestic cat / C. Yao, L. S. Koster // Vet Res. – 2015. – Vol. 46. – P. 35.
6. Queen E.V. Prevalence of selected bacterial and parasitic agents in feces from diarrheic and healthy control cats from Northern California / E.V. Queen, S.L. Marks, T.B. Farver // J Vet Intern Med. – 2012. – Vol. 26. – P. 54–60.
7. Isolation of Tritrichomonas foetus from cats sampled at a cat clinic, cat shows and a humane society in southern Ontario / A. Hosein, S.A. Kruth, D.L. Pearl et al. // J Feline Med Surg. – 2013. – Vol. 15. – P. 706–711.
8. Prevalence of Tritrichomonas foetus infection in cats with diarrhoea in the UK / D.A. Gunn-Moore, T.M. McCann, N. Reed et al. // J Feline Med Surg. – 2007. – Vol. 9. – P. 214–218.
9. Tritrichomonas foetus infection in purebred cats in Germany: prevalence of clinical signs and the role of co-infection with other enteroparasites / K.A. Kuehner, S.L. Marks, P.H. Kass et al. // J Feline Med Surg. – 2011. – Vol. 13. – P. 251–258.
10. Prevalence of and risk factors for feline Tritrichomonas foetus and giardia infection / J.L. Gookin, M. E. Stebbins, E. Hunt et al. // Vet Res. – 2004. – Vol. 42. – P. 2707–2710.
11. Enteropathogen co-infection in UK cats with diarrhea / J. Paris, S. Wills, H.-J. Balzer et al. // Vet Res. – 2014. – Vol. 10. – P. 13.
12. Assessment of reproductive tract disease in cats at risk for Tritrichomonas foetus infection / S.G. Gray, S.A. Hunter, M.R. Stone et al. // Am J Vet Res. – 2010. – Vol. 71. – P. 76–81.

13. Experimental infection of cats (*Felis catus*) with *Tritrichomonas foetus* isolated from cattle / H.D. Stockdale, A.R. Dillon, J.C. Newton et al. // *Vet Parasitol.* – 2008. – Vol. 154. – P. 156–161.

14. Experimental infection of cats with *Tritrichomonas foetus* / J.L. Gookin, M.G. Levy, J.M. Law et al. // *Am J Vet Res.* – 2001. – Vol. 62. – P. 1690–1697.

15. Intestinal *Tritrichomonas foetus* infection in cats: a retrospective study of 104 cases / P.G. Xenoulis, D.J. Lopinski, S.A. Read et al. // *J Feline Med Surg.* – 2013. – Vol. 15. – P. 1098–1103.

16. Mardell E.J. Chronic diarrhoea associated with *Tritrichomonas foetus* infection in a British cat / E.J. Mardell, A.H. Sparkes // *Vet Rec.* – 2006. – Vol. 158. – P. 765–766.

17. Experimental infection of cattle with a feline isolate of *Tritrichomonas foetus* / H. Stockdale, S. Rodning, M. Givens et al. // *J Parasitol.* – 2007. – Vol. 93. – P. 1429–1434.

18. Outcome of cats with diarrhea and *Tritrichomonas foetus* infection / D.M. Foster, J.L. Gookin, M.F. Poore et al. // *J Am Vet Med Assoc.* – 2004. – Vol. 225. – P. 888–892.

ТРИХОМОНОЗ ДОМАШНИХ СОБАК И КОТОВ / Приходько Ю.А., Люлин П.В., Булавина В.С., Руденко И.О.

Исследована эпизоотическая ситуация среди собак и кошек в зоне обслуживания Харьковского ветеринарного госпиталя.

Клиническими и копроскопическими методами обследовано 183 животных: 122 собаки и 61 кот с симптомами нарушения работы желудочно-кишечного тракта.

*У животных установлены и идентифицированы возбудители трихомоноза: у собак – *Pentatrichomonas hominis*, у кошек – *Trichomonas blagburni*. Всего обследован 61 кот восьми пород (26 животных) и 35 беспородных. Установлена экстенсивность у породистых кошек: канадский сфинкс – ЭИ – 100%, экзотическая короткошерстная – ЭИ – 80%, шотландская вислоухая – ЭИ – 25%, девон-рекс – ЭИ – 100%. Средняя ЭИ среди кошек составила 19,6%. Инвазированность трихомонозом собак ЭИ – 1,63%, зараженными оказались беспородные собаки.*

Ключевые слова: трихомоноз, собаки, коты, *Pentatrichomonas hominis*, *Trichomonas blagburni*.

TRICHOMONIASIS OF DOMESTIC DOGS AND CATS / Prykhodko Y.O., Lulin P.V., Bulavina V.S., Rudenko I.O.

Introduction. *Trichomoniasis of small pets is geographically wide spread common disease, there is evidence of detection of *Trichomonas* spp. in Europe, North America, Asia, Australia and Oceania. But there is no information about spread of trichomoniasis in Ukraine*

The goal of the work. *Definition of pathogens prevalence such as *Tritrichomonas blagburni* and *Pentatrichomonas hominis* in spontaneously infested pets with symptoms of dysfunction of gastrointestinal tract, and further use of the obtained data to improve diagnostic methods and treatment of trichomoniasis.*

Materials and methods. *The study was conducted among spontaneously infested animals treated with symptoms of dysfunction of gastrointestinal tract in the «Kharkiv veterinary hospital» veterinary clinic in 2016-2018. The feces were tested by direct smear and crushed drop methods.*

Results of research and discussion. *45 of 183 animals were confirmed to have the parasitic etiology of the disease with symptoms of disorders of the gastrointestinal tract, using microscopic, flotation methods of diagnosis and rectal washout method. Among these animals we identified 14 cases of trichomoniasis, 14 – toxocariasis, 5 – trichuriasis, 3 – ancylostomatidae, 3 – dipilidiosis, 4 – cystoisosporosis, 1 – neosporosis, 1 – giardiasis, 6 cases of mixed infestation. *Pentatrichomonas hominis* was detected in two mongrel dogs.*

Tritrichomonas blagburni was diagnosed in cats: canadian sphinx, exotic shorthair, scottish fold, devon rex. Among infested dogs were mongrel animals aged from 1.5 months to 8 years, and among pedigreed cats aged from 4 months to 3.5 years. The results of this study indicated a wide spread of *Tritrichomonas blagburni* among the animals of the Kharkiv region.

Conclusions and prospects for further research. The data indicates frequent detection of trichomoniasis agents in pets in the studied area. This research showed the need to expand the research area, to optimize methods of diagnostics and to provide treatment of trichomoniasis of pets. The problem of effective treatment of *Tritrichomonas blagburni* in domestic cats is still relevant.

Keywords: trichomoniasis, dogs, cats, *Pentatrichomonas hominis*, *Trichomonas blagburni*.

REFERENCES

1. Gookin, J.L., Breitschwerdt, E.B., Levy, M.G., Gager, R.B., & Benrud, J.G. (1999). Diarrhea associated with trichomonosis in cats. *J Am Vet Med Assoc*, 215, 1450-1454.
2. Levy, M.G., Gookin, J.L., Poore, M., Birkenheuer, A.J., Dykstra, M.J., & Litaker, R.W. (2003). *Tritrichomonas foetus* and not *Pentatrichomonas hominis* is the etiologic agent of feline trichomonal diarrhea. *J Parasitol*, 89, 99-104.
3. Walden, H.S., Dykstra, C., Dillon, A., Rodning, S., Givens, D., Bird, R. et al. (2013). A new species of *Tritrichomonas* (Sarcocystidophora: Trichomonida) from the domestic cat (*Felis catus*). *Parasitol Res*, 112, 2227-2235. doi:10.1007/s00436-013-3381-8.
4. Morin-Adeline, V., Lomas, R., O'Meally, D., Stack, C., Conesa, A., & Šlapeta, J. (2014). Comparative transcriptomics reveals striking similarities between the bovine and feline isolates of *Tritrichomonas foetus*: consequences for in silico drug-target identification. *Genome*, 15, 955. doi: 10.1186/1471-2164-15-955
5. Yao, C., & Koster, L.S. (2015). *Tritrichomonas foetus* infection, a cause of chronic diarrhea in the domestic cat. *Vet Res*, 46, 35. doi: 10.1186/s13567-015-0169-0.
6. Queen, E.V., Marks, S.L., & Farver, T.B. (2012). Prevalence of selected bacterial and parasitic agents in feces from diarrheic and healthy control cats from Northern California. *J Vet Intern Med*, 26, 54-60. doi: 10.1111/j.1939-1676.2011.00843.x.
7. Hosein, A., Kruth, S.A., Pearl, D.L., Richardson, D., Maggs, J.C., Peach, H.A. et al. (2013). Isolation of *Tritrichomonas foetus* from cats sampled at a cat clinic, cat shows and a humane society in southern Ontario. *J Feline Med Surg*, 15, 706-711. doi: 10.1177/1098612X13475617.
8. Gunn-Moore, D.A., McCann, T.M., Reed, N., Simpson, K.E., & Tennant, B. (2007). Prevalence of *Tritrichomonas foetus* infection in cats with diarrhoea in the UK. *J Feline Med Surg*, 9, 214-218. doi: 10.1016/j.jfms.2007.01.003.
9. Kuehner, K.A., Marks, S.L., Kass, P.H., Sauter-Louis, C., Grahn, R.A., Barutzki, D., & Hartmann, K. (2011). *Tritrichomonas foetus* infection in purebred cats in Germany: prevalence of clinical signs and the role of co-infection with other enteroparasites. *J Feline Med Surg*, 13, 251-258. doi: 10.1016/j.jfms.2010.12.002.
10. Gookin, J.L., Stebbins, M.E., Hunt, E., Burlone, K., Fulton, M., Hochel, R. et al. (2004). Prevalence of and Risk Factors for Feline *Tritrichomonas foetus* and *Giardia* Infection. *Vet Res*, 42, 2707-2710. doi: 10.1128/JCM.42.6.2707-2710.2004.
11. Paris, J.K., Wills, S., Balzer, H.J., Shaw, D.J., & Gunn-Moore, D.A. (2014). Enteropathogen co-infection in UK cats with diarrhoea. *Vet Res*, 10, 13. doi: 10.1186/1746-6148-10-13.
12. Gray, S.G., Hunter, S.A., Stone, M.R., & Gookin, J.L. (2010). Assessment of reproductive tract disease in cats at risk for *Tritrichomonas foetus* infection. *Am J Vet Res*, 71, 76-81. doi: 10.2460/ajvr.71.1.76.
13. Stockdale, H.D., Dillon, A.R., Newton, J.C., Bird, R.C., Bondurant, R.H., Deinnocentes, P. et al. (2008). Experimental infection of cats (*Felis catus*) with *Tritrichomonas foetus* isolated from cattle. *Vet Parasitol*, 154, 156-161. doi: 10.1016/j.vetpar.2008.02.024.
14. Gookin, J.L., Levy, M.G., Law, J.M., Papich, M.G., Poore, M.F., & Breitschwerdt, E.B. (2001). Experimental infection of cats with *Tritrichomonas foetus*. *Am J Vet Res*, 62, 1690-1697.

15. Xenoulis, P.G., Lopinski, D.J., Read, S.A., Suchodolski, J.S., & Steiner, J.M. (2013). Intestinal Tritrichomonas foetus infection in cats: a retrospective study of 104 cases. *J Feline Med Surg*, 15, 1098-1103. doi: 10.1177/1098612X13495024.
16. Mardell, E.J., & Sparkes, A.H. (2006). Chronic diarrhoea associated with Tritrichomonas foetus infection in a British cat. *Vet Rec*, 158, 765-766. doi: 10.1136/vr.158.22.765.
17. Stockdale, H., Rodning, S., Givens, M., Carpenter, D., Lenz, S., Spencer, J. et al. (2007). Experimental infection of cattle with a feline isolate of Tritrichomonas foetus. *J Parasitol*, 93, 1429-1434. doi: 10.1645/GE-1305.1.
18. Foster, D.M., Gookin, J.L., Poore, M.F., Stebbins, M.E., & Levy, M.G. (2004). Outcome of cats with diarrhea and Tritrichomonas foetus infection. *J Am Vet Med Assoc.*, 225, 888-892. doi: 10.2460/javma.2004.225.888.

УДК 636.09:504:621.039.574.5:[637+635+634+636/085](477)

DOI: 10.31073/vet_biotech34-15

ПРОКОПЕНКО Т.О., e-mail: progresscentrlabvet@gmail.com

МАЛІМОН З.В., e-mail: z_malimon@ukr.net

ГУСАК Л.М., e-mail: lgusak@bigmir.net

МОЛОДИК А.Г., e-mail: anghelikamolodyk@gmail.com

Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ ЗАБРУДНЕНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА КОРМІВ ЗА 2013–2017 РОКИ

Здійснено аналіз результатів досліджень радіоактивного забруднення харчових продуктів та кормів, що були виконані державними лабораторіями Держспродспоживслужби в Україні за період 2013–2017 рр. Визначено критичні дозоутворюючі харчові продукти – молоко ВРХ та дари лісу. Встановлено, що роль у формуванні дози внутрішнього опромінення належить ¹³⁷Cs. Проаналізовано динаміку забруднення молока ВРХ з 2000 по 2017 роки. Найбільш неблаготворними за вмістом ¹³⁷Cs в молоці є Житомирська, Волинська і Рівненська області. Київська, Чернігівська області – відносно чисті по молоку. Вивчено результати досліджень щодо вмісту ¹³⁷Cs в харчових продуктах та кормах у Житомирській області.

Ключові слова: радіологічний контроль, динаміка забруднення, радіоізотопи, харчові продукти, корми.

Вступ. Забезпеченість населення безпечними та екологічно чистими продуктами харчування була і залишається загальнодержавною проблемою України, що потребує першочергового вирішення [1].

Ветеринарний радіологічний контроль є одним із видів радіоекологічного моніторингу навколишнього середовища. Відповідно до чинних в Україні нормативно-правових актів державними лабораторіями Держспродспоживслужби України здійснюється радіологічний контроль та моніторинг за безпечністю продукції щодо вмісту радіонуклідів, яка йде на експорт, ввозиться по імпорту, а також реалізується на ринках [2]. Оскільки найбільш біологічно значимими забруднювачами у випадку аварії у відновлюваний період є ¹³⁷Cs та ⁹⁰Sr, система ветеринарного радіологічного контролю спрямована на визначення саме цих показників.

Мета роботи. Аналіз даних, накопичених при довгостроковому систематичному дослідженні на вміст радіоізотопів харчових продуктів та кормів. Проаналізувати радіаційну ситуацію в областях України стосовно харчових продуктів та кормів за період з 2013 по 2017 роки. Визначити